

FERRAN AGULLÓ

PADRI DE LA COSTA BRAMA

PER E. CORRAL I COLL DEL RAM

(Continuació)

D'allò que no podem dubtar és de la facilitat d'adaptació al gènere, del nostre Ferran Agulló. Tal com anirem veient en el transcurs d'aquesta semblança, si teniu la paciència de seguir-nos, Agulló, en vers o en prosa, no fou mai –possiblement mai no intentà de ser-ho–, un geni o un innovador.

El "tirar" als Jocs era per a Agulló, ultra un deure patriòtic, un joc, un esport amb la pràctica del qual omplí moltes hores de la seva joventut. Amb una colla de "tocats", Agulló es reunia moltes tardes en una botiga, una argenteria del carrer, justament, de la Plateria –a Barcelona, és clar– propietat del senyor Masriera. Un dels conterutius ara Artur Masriera, fill de l'amo, tres anys més jove que Agulló, i que entraria amb el temps a la llista dels mestres en gai saber. També seria, temps a venir, un filòleg i meritosíssim hel·lenista. De moment, però, es limitava a ser un més entre els conterutius d'aquelles reunions de les que en sortien nombroses composicions aspirants als premis dels Jocs Florals. Com a fill de l'amo de l'establiment, era dels concurrents més assidus i ell era l'autor del rodolí dedicat a Ubach i Viñeta que hem reproduït més amunt. Com sigui que als Jocs Florals resultava premiat molt sovint, degut al seu estil camaleònic que li permetia d'optar a tota mena de premis en vers o en prosa, calgué frenar la seva aportació literària –almenys aparentment–. I, per pura facècia, seguí escrivint per als Jocs, però signant amb un pseudònim. Ferran Agulló i el poeta i estudiant d'arquitectura Bonaventura Bassegoda eren els encarregats, per tal de despistar els jurats –tinguem en compte que llavors no s'enviaven, com ara, els treballs mecanografiats– d'escriure les pertinents còpies.

Quan queia un premi, en Masriera, o sigui el veritable autor, pagava el sopar als amics de la colla, que era una mena de "sopar dels Jocs Flo-

ral" amb caràcter particular i que per tal de donar més to a la cosa, es feia al mateix Restaurant Martin de la Rambla, que era l'oficial del Consistori dels Jocs. Allí es parlava, com a l'argenteria, de tot, però principalment de política i de literatura.

Segons ens explica en una conferència el seu col·lega en periodisme i en mestratge floral, Eduard Girbal, "Agulló era un home desimbolt, que feia les delícies dels amics" i que, en aquelles sidralístiques sessions literàries "els temes ampulosos, altisonants i feréstecs, mereixien les seves preferències". En la sobretaula, ja no caldria dir-ho, s'organitzava la festa literària amb recital de poemes i discursos vibrants.

Artur Masriera es prengué sempre els Jocs Florals a la lleugera i més aviat com un entrenament. Agulló, en canvi, sempre, almenys de manera pública i formal, se'ls prengué seriosament, encara que les seves freqüents escapades a la frivolitat del bon vivant que portava dintre, a vegades facin pensar el contrari. Sempre, en el fons del fons, va ser conseqüent amb ell mateix i amb el que havia escrit; inclús, amb poques variants, amb l'estil amb què ho havia escrit...

Així, per exemple, en "Migdiada" –encara que mereixés tan sols un accésit– segueix perfectament el ritme de la seva producció poètica i dona fe d'aquella "ampulositat altisonant" de què ens parlava Girbal. Al nostre entendre, "Migdiada" és un poema molt més meritiós que no pas "El somni d'en Fivaller" i té un paral·lelisme molt acusat amb "L'eixut", tant en les qualitats com en els defectes que ja hem apuntat i que ara podem confirmar.

Es tracta d'un poema bucòlic-rural amb el pagès igualment com a protagonista central i l'autor vol ressaltar-ne, principalment, les virtuts: laboriositat, sentiments cristians, amor a la família portat fins al propi renunciament...

XII EL MANTENIDOR

L'amor, sobretot, al tros, a la terra dels avantpassats on vol viure i on voldria morir. Ve a ser com el petit, però sincer homenatge que un home de ciutat tributa a l'home del camp pel qual sent respecte, admiració i agraïment. En "Migdiada", Agulló ens recorda Antònia Salvà, sempre tan delicadament, tan simplement poètic. I és curiós que aquesta afinitat amb la poetessa de les Illes es produeixi pesi a la insalvable –per ara– ampulositat que gasta el poeta gironí. L'ambientació s'hi assembla de manera remarcable.

"De l'ombra d'uns llorers cerca la fresca, s'assenta, satisfet, sobre d'un roch; ratllant-lo amb l'ungla, encén el misto d'esca i a la pipa ventrada cala foch..."

Llàstima, però, que contra la força tan bellament evocadora d'aquests versos, d'altres decalciguin, més endavant, per mor d'aquell enfarfegament que, amb tot, no arriba a dissimular el fons de vulgaritat i fins i tot una certa descurança quant a forma i quant a mètrica.

"N'hi haurà per un vestit per la mestressa,

perquè vaja el noi gran tal com se deu i fins pera que sigui pabordeva la Ció que ja en festeja un bon hereu".

Després de l'anhelat mestratge, Agulló ja no reapareixerà pels Jocs Florals fins el 1906. Però ara ja formant part del jurat com a mantenidor. I formarà part del jurat, per segona vegada, el 1908, any en què els Jocs commemoraren el seu cinquantenari.

Aquest nou aspecte de la seva intervenció a la festa dels Jocs, li proporcionaria grans alegries. En lloc primeríssim, haurem de comptar-hi la categoria que comportava assegurar, no ja solament "entre els mestres en gai saber vivents", ans al davant d'ells, atenent la col·laboració de les personalitats durant el ceremonial de la Festa. I també l'assistència al sopar dels Jocs, el mateix primer diumenge de maig i que solia celebrar-se al restaurant Martin de la Rambla del Mig.

Qui hagi contemplat alguna vegada una foto d'aquests sopars, s'adonarà de seguida, tant per l'abundor del negre en les vestimentes contrastant amb el blanc dels colls forts emmidonats, com per les expressions dels

comensals, de com es tractava d'un acte socialment solemne i literalment en plena disposició de passar a la posteritat amb tots els honors.

Seguint, més o menys, la trajectòria cronològica dels Jocs Florals, diguem que en els del 1909, Agulló obtenia el segon accésit a la Flor Natural amb "La copa", "joguina tardorosa, versificada graciosament", segons criteri del secretari del jurat i treballada a base de quintets, dels quals us n'ofereim una mostra:

"Argenter, feume una copa per cantar mon darrer cant; el càlzer de mare-perla i el peu guarnit de corals, engarlandada de murtra cullideta vora el mar".

També aconseguia el primer accésit a la Viola amb una composició titulada "El Claustre". Es tracta, sempre segons el criteri del secretari del jurat, de "Belles esparses de seductora apacibilitat, versificades de mà mestra, però desprovistes de punts brillants que les facin acredores de major recompensa". Vegem-ne, així mateix, una mostra:

"Plaume en els dies de brugit i fressa oh, Claustre vell de gòtiques arcades! cercà'l consol de ton august silenci qu'el medicina pels dolors de l'ànima

com en les sestres estivals, la fresca de la dolça penombra de ta ubaga".

Francament, pensem que no és un poema que –ni situat en el seu temps– trenqui cap motlle. Potser ens atrevirem a dir, repassant uns quants volums dels publicats amb treballs premiats als Jocs, que

XIII ELS RECOMANATS

Es tracta de Josep Carner el qual, tal com en la poesia en general ajudà a marcar decididament la ratlla partona entre el maragallianisme i el noucentisme, en els Jocs Florals obria igualment nous camins amb aires nous. No, però, sense els corresponents cops de colze i trabanquetes propis de tot conflicte generacional que s'estimi.

En les lluites a càrrec dels grups de pressió constituïts per una banda –per entendre'ns– pels Matheu i Ubach i per l'altra pels Carner i Sagarra, sembla que no sempre foren usats mitjans totalment acadèmics. I en aquestes lluites, més o menys sordes, no podia faltar-hi el capítol de les recomanacions –coercitives fins allà on fos possible–.

Josep M.³ de Sagarra, en les seves estupendes "Memòries", cita alguns casos anecdòtics i prou explícits, amb els quals demostra que els jocs Florals de Barcelona, en aquest aspecte, no es diferenciaven pas gaire d'altres certàmens literaris d'avui en dia, compresos els que atorguen premis de dos milions i escaig de pessetes i els que regalen una medalla de llautó i un diploma. Nosaltres ens limitarem a fer esment del "cas" dels J. F. del 1905, en els que Ferran Agulló no intervingué –i justament per això– i que ve relatat en un article titulat "Joan Alcover i els incidents dels Jocs Florals de l'any 1905", firmat per Montserrat Ubach i Trullas i publicat al número 94 del setmanari "Tele/Estel".

Resulta que mossèn Antoni M.³ Alcover, membre del consistori, però que no va assistir a la reunió celebra-

aquests del 1909 són més baixos de to... L'estat d'inseguretat i de violència en què es debatia de temps Barcelona, i que en aquest 1909 esclataria en l'anomenada setmana tràgica, podia haver influït en aquest descens de to que dèiem –com hauria pogut influir en sentit invers, és clar–.

En termes generals, els Jocs Florals, en vers o en prosa, no han reflectit mai els vaivens polítics i socials de la ciutat. Els seus protagonistes han optat per endinsar-se en les profunditats de la història –moltes vegades poc i mal coneguda– en comptes d'emocionar-se en els episodis diaris que, no cal dir-ho, són la història del demà. La poesia intimista, tot i el seu valor indubtable, ni que sigui acompanyada de la històrica i patròtica, no basta a omplir un certamen literari de certa categoria. Potser per raons semblants Josep Pla escrivia, en 1932: "...I encara he tingut menys relació amb aquest món dels premis –avui abundantsíssims– ni amb aquestes històries dels jocs florals que sempre he considerat hiperbòliques, provincianals i ridícules. (...) És clar que la vida intel·lectual en aquest país és molt minsa".

Això explicaria igualment la positura d'alguns dels actuals detractors dels Jocs que, situant-se a l'extrem oposat, donen només per vàlida la poesia que "dóna fe" (com és ara una part de la d'en Brossa: "Unes espardeyes valen 15 pessetes. / Unes sabates, 175", etc.), com si per a donar fe d'aquestes coses i d'altres més importants no existissin els notaris i posant la poesia a nivell de dietari de cuina. Els Jocs Florals, doncs, havien anat sempre una mica desfasats i encara haurien de passar uns anys per tal que aparegués a escena "l'incomprens de les velles generacions floralistes", segons Josep M.³ de Sagarra, i es convertís en "el joveníssim capità d'un nou moviment: el noucentisme", que hauria de canviar moltes coses, en els Jocs Florals i en la poesia en general, amb el seu indiscutible mestratge.

da a casa del president, que ho era Francesc Ubach i Vinyeta, per tal d'emetre el veredict, havia enviat a aquest, amb el prec de fer-ne sabedors el secretari i el membre del jurat Manuel Ribot i Serra, una carta sol·licitant l'atorgació de la flor natural, invocant raons patriòtiques i de germanor, al mallorquí Joan Alcover pel seu treball titulat "La serra".

D'altra banda, Manuel de Montoliu, Arnau Martínez i Ildefons Sunyol van voler imposar, durant la reunió, el poema de Josep Carner "Llegada del Montsant". Finalment la flor fou concedida a Joan Alcover i arran d'aquest fet Martínez Serinyà publicà un article a la revista "Joventut" contra els jurats que s'havien imposat. Cal dir que els tres elements protestataris ja amb anterioritat havien presentat la dimissió com a membres del consistori. En la polèmica intervingueren també Miquel i Planes i Manuel de Montoliu ("Nemo") i la premsa de la capital i la comarca s'ocuparen del cas a bastament.

En 1906 i 1908, Agulló formà part del consistori com a vocal. No hem pogut trobar en els papers de l'època consultats, res que permeti suposar que no s'obrà en estricta justícia. I la nostra opinió personal és que la sola presència del nostre Agulló entre el jurat bastaria, en tot cas, per a desbaratar mals humors i malentesos o, en últim terme, evitar-ne conseqüències. No obstant, ho serà d'aturar-nos una mica al 1908, que també resultà complicadament i, demés, era l'any commemoratiu del cinquantenari...

(Continuarà)